

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 390/2020-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní o ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Miroslavom Bachyncom, Podbiel 177, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 344/2012 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 344/2012 p o r u š e n é b o l i .

základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.

Vymedzenie postupu okresného súdu v napadnutom konaní a sťažnostná argumentácia

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobou doručenu okresnému súdu 2. novembra 2012 si [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) uplatnil nárok na úhradu nákladov vynaložených na opravy a úpravy špecifikovaných nehnuteľností proti sťažovateľom ako žalovaným. Sťažovatelia v písomných podaniach a aj na pojednávaniach zdôrazňovali, že „žalobný návrh je podaný v rozpore so skutočným stavom veci a v rozpore s doterajšou súdnou praxou.“. Sťažovatelia nesúhlasili s čiastočným späťvzatím žaloby a ani s jej rozšírením na strane sťažovateľov ako žalovaných o maloletú [REDAKOVANÉ], ktorá je dcérou žalobcu. Sťažovatelia ďalej uvádzajú: „Aj napriek uvedenému súd prvej inštancie bol vo veci súdneho konania neefektívny a nečinný, čo spôsobilo viaceročné preťahy v jeho konaní.“

V deň vyhotovenia ústavnej sťažnosti nám bolo doručené uznesenie súdu prvej inštancie, vyhotovené dňa 17. 02. 2020 o zamietnutí predĺženia lehoty na odstránenie väd žaloby, o odmietnutí žaloby a o priznaní nároku žalovaných na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Do dňa podania ústavnej sťažnosti však nie je uvedená vec právoplatne skončená.“

3. Sťažovatelia poukazujú na priebeh napadnutého konania, pričom uvádzajú:

„Vyjadrenie k žalobnému návrhu sme podali už dňa 27. 02. 2013. Prvé pojednávanie sa vo veci konalo až dňa 03. 06. 2014. Dňa 16. 09. 2014 bolo vydané súdom prvej inštancie uznesenie o zastavení časti žalobného návrhu. Druhé pojednávanie v poradí bolo vytýčené na deň 10. 02. 2017... ktoré sa neuskutočnilo a bol vytýčený nový termín pojednávania na deň 16. 05. 2017, ktoré sa znovu neuskutočnilo lebo o jeho odročenie požiadal právny zástupca žalobcu z dôvodu PN. Nový termín pojednávania bol stanovený na deň 12. 09. 2017, ktoré bolo znova odročené na deň 14. 11. 2017 a ktoré sa znovu neuskutočnilo

z dôvodu, že krátko pred pojednávaním dňa 07. 11. 2017 doručil žalobca na súd návrh na pripustenie ďalšieho účastníka do konania na strane žalovaných - jeho vlastnej dcéry mal. ██████████, ktorá bola uznesením do konania pripustená ako žalovaná v 5/ rade. Druhé pojednávanie v poradí vo veci sa uskutočnilo až dňa 11. 09. 2018 teda po viac ako 4 rokoch od vytýčenia prvého. Na tomto pojednávaní aj napriek tomu, že súd prvej inštancie konštatoval a dal účastníkom sporu na vedomie právne posúdenie veci v zmysle rozsudku NS ČR spis. zn. 22 Cdo/599/1999 zo dňa 21. 06. 2001 vo veci nerozhodol, ale pojednávanie odročil na neurčito z dôvodov odstránenia väd podaného žalobného návrhu. Ďalšie pojednávanie vo veci nebolo vytýčené.

... niekoľko dní po tom, ako sme dostali ospravedlňujúcu odpoveď podpredsedkyne Okresného súdu v Žiline za prieťahy v konaní zo dňa 10. 02. 2020 už dňa 17. 02. 2020 bolo vydané uznesenie rovnomenného súdu, ktorým bola vec vybavená v podstate na rovnakom právnom základe, ako to v priebehu konania od samého začatia konania navrhoval náš právny zástupca.“

4. K právnej náročnosti sporu sťažovatelia uvádzajú, že uvedenú vec je potrebné považovať za menej zložitú. Okresný súd mohol vo veci rozhodnúť len na základe listinných dôkazov založených v spise. Menšia náročnosť sporu vyplýva aj z toho, že okresný súd na pojednávaní 11. septembra 2018 uviedol, že na predmet sporu je aplikovateľné rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky z roku 2001, ku ktorému mal okresný súd prístup od uvedeného roku.

5. Sťažovatelia boli podľa svojho názoru v napadnutom konaní ako žalovaní disciplinovaní, podávali včas vyjadrenia, na základe ktorých mohol okresný súd vo veci rýchlo rozhodnúť, žiadali o doručenie zápisníc z pojednávaní a o nariaďovanie termínov pojednávania.

6. Postup okresného súdu v napadnutom konaní možno „s plnou vážnosťou hodnotiť ako neefektívny a nehospodárny.

Účelovo podaný žalobný návrh zo strany žalobcu a prieťahy v konaní, nevyhotovovanie a nedoručenie zápisníc z pojednávaní ale aj nevytyčovanie pojednávania

vo veci, v nás vzbudzovalo zvyšovanie pocitu strachu z budúcnosti, právnej neistoty a tiež presvedčenia o nesprávnom postupe súdu ako inštitúcie, o ktorej poslaní v otázke spravodlivosti sme presvedčení...

Právna neistota a prieťahy v súdnom konaní nám hlavne žalovaným v 1/ rade [REDAKOVANÉ] a v 4/ rade [REDAKOVANÉ], ktoré aj bývame v rodinnom dome, do ktorého mali byť investície vkladane, spôsobovali stresové situácie a aj iné zdravotné problémy, lebo tento súdny spor nebol jediným, ktorý bol začatý proti našim osobám ako spoluvlastníkom nehnuteľností.“

7. Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálehom takto rozhodol:

„1/ Základné právo... (sťažovateľov) na spravodlivé prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy... a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod spis. zn. 6 C/344/2012 porušené bolo.

2/ Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod spis. zn. 6 C/344/2012 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov až do právoplatného skončenia veci

3/ (Sťažovateľom) ... sa priznáva finančné zadostučinenie v sume po 3.000,00 €, ktoré je Okresný súd Žilina povinný im zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

4/ Okresný súd Žilina je povinný uhradiť sťažovateľom... trovy právneho zastúpenia v sume 875,09 € na účet ich právneho zástupcu... do 2 mesiacov od doručenia nálezu...“

III.

Vyjadrenia odporcu a replika sťažovateľov

8. Na výzvu ústavného súdu sa k prijatej ústavnej sťažnosti vyjadril podpredseda okresného súdu a tiež zákonná sudkyňa. Podpredseda okresného súdu v prípise sp. zn. 1 SprS 355/2020 zo 17. septembra 2020 uviedol, že ústavnú sťažnosť považuje za účelovú, keďže jej podstatou nie je odstránenie prieťahov či porušenia práv sporovej strany. Napadnuté konanie je vedené pomerne dlhú dobu, avšak ide o „skutkovo a procesne náročný spor.“. Podľa podpredsedu okresného súdu sťažovatelia podali sťažnosť

na priet'ahy v konaní, ktorej účel bol naplnený, keďže okresný súd v konaní rozhodol a priet'ahy boli odstránené. Poukázal na to, že okresný súd uznesením z 20. decembra 2019 vyzval žalobcu, aby v lehote 20 dní od doručenia uznesenia odstránil vadu (neúplnosť) žaloby z 30. októbra 2012. Následne okresný súd uznesením zo 17. februára 2020 žiadosť o predĺženie lehoty na odstránenie väd žaloby zamietol a odmietol žalobu doručenu okresnému súdu 2. novembra 2012 v znení návrhu na jej zmenu z 3. júna 2014, doplnenú podaním zo 6. novembra 2017 a podaním z 22. januára 2018 a sťažovateľom priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Aktuálne prebieha príprava predloženia odvolania podaného žalobcom odvolaciemu súdu. Podpredseda okresného súdu ďalej uvádza: „*Sťažovatelia podali žaloby tri dni po vydaní uznesenia o zastavení konania v čase, kedy súd riadne konal.*

Osobitne zdôrazňujem, že úlohou Ústavného súdu SR nie je odškodňovať sporové strany (účastníkov konania) za spôsobené priet'ahy a to aj v prípade, ak došlo k priet'ahom v konaní. Ústavný súd by mal rozhodovať, ak priet'ahy pretrvávajú, nie ak už súd riadne koná a svojim konaním nespôsobuje ďalšie priet'ahy. Priet'ahy v konaní sú podľa § 9 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z. z. považovaná za nesprávny úradný postup a sťažovateľ si musí nárok uplatniť podľa ust. § 15 a násl. zák. č. 514/2003 Z. z..

S poukazom na uvedené a rozhodnutie súdu mám za to, že sťažnosť sťažovateľov je nedôvodná.“

9. Podpredseda okresného súdu k svojmu vyjadreniu pripojil vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorá vo vyjadrení z 11. septembra 2020 uviedla, že jej bol súdny spis ako novej zákonnej sudkyňi pridelený 31. januára 2020. Vo vyjadrení vymedzila doterajší priebeh napadnutého konania, pričom uviedla, že „*prvé pojednávanie vo veci sa konalo dňa 03. 06. 2014, po ktorom bolo dňa 16. 09. 2014 vyhotovené uznesenie o čiastočnom zastavení konania... v júni 2014 bolo zo strany právnych zástupcov strán sporu oznámené, že tieto vstúpili do rokovaní týkajúcich sa mimosúdneho vysporiadania svojich sporných nárokov.*

Následne súd pripustil zmenu žalobného návrhu uznesením zo dňa 29. 10. 2014. Zo strany súdu boli... vytýčené viaceré termíny pojednávania, a to menovite na deň 10. 02. 2017, 16. 05. 2017, 12. 09. 2017. Nariadené pojednávania boli však zo zdravotných dôvodov na strane právneho zástupcu žalobcu odročované. Pojednávanie nariadené

na 14. 11. 2017 bolo odročené na neurčito z dôvodu, že pred termínom nariadeného pojednávania bol súdu doručený návrh na pristúpenie ďalšieho subjektu do konania na strane žalovaného. Zároveň súd vyzval žalobcu na odstránenie väd žaloby a vykonal úkony súvisiace s doručovaním žaloby do konania pristúpenej žalovanej. Posledné pojednávanie vo veci sa konalo dňa 11. 09. 2018. Na pojednávaní na výzvu súdu žalobca neuviedol úplné skutkové tvrdenia týkajúce sa sporného nároku uplatňovaného žalobou. Súd výzvou zo dňa 20. 12. 2019 adresovanou žalobcovi tomuto poskytol lehotu v trvaní 20 dní na odstránenie väd žaloby, a to pod následkom odmietnutia žaloby.“.

10. Zákonná sudkyňa uviedla, že po pridelení veci konala bez zbytočných prietahov. Bezprostredne po pridelení veci študovala súdny spis a 17. februára 2020 rozhodla uznesením, ktorým zamietla žiadosť žalobcu o predĺženie lehoty na odstránenie väd žaloby a žalobu odmietla a rozhodla o náhrade trov konania. Žalobca proti tomuto uzneseniu podal 16. marca 2020 odvolanie. Svojím podaním doručeným 3. marca 2020 žalobca zároveň doplnil žalobu. Ďalej uviedla: „*Nakoľko uznesením o odmietnutí žaloby nadobudli práva ine osoby ako žalobca (žalovaní 1/ - 5/), podľa môjho názoru ako zákonnej sudkyne nebolo možné o podanom odvolaní rozhodnúť autoremediúrou v zmysle ustanovenia § 376 v spojení s § 129 ods. 4 CSP. Vzhľadom na uvedené sú v súčasnosti vykonávané úkony (doručovanie vyjadrení k odvolaniu stranám sporu) v súvislosti s prípravou spisu na predloženie Krajskému súdu v Žiline na rozhodnutie o podanom odvolaní.“*

11. Sťažovatelia vo svojom stanovisku z 30. septembra 2020 k vyjadreniam okresného súdu uviedli, že tieto vyjadrenia potvrdili, že prvé pojednávanie vo veci sa konalo 3. júna 2014. Z vyjadrenia zákonnej sudkyne je zrejmé, že od podania odvolania žalobcom do dnešného dňa nebol súdny spis predložený na rozhodnutie odvolaciemu súdu. Podľa sťažovateľov podpredseda okresného súdu nijako neodôvodnil svoje tvrdenie, že ide o skutkovo a procesne náročný spor. K právnej náročnosti sporu opakovane poukázali na to, že okresný súd na pojednávaní 11. septembra 2018 poukázal na to, že v predmetnej veci možno aplikovať rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z roku 2001. S prihliadnutím na uvedené predmetnú vec možno po vecnej stránke považovať za menej zložitú „*z dôvodu*

existencie rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR, podľa ktorého bolo možné pri rozhodovaní postupovať“.

12. Sťažovatelia zároveň poukazujú na to, že oni ako strana v spore boli disciplinovaní, podávali včas kvalifikované vyjadrenia, na základe ktorých mohol okresný súd rozhodnúť bez prietáhov. Postup okresného súdu v napadnutom konaní možno „*hodnotiť ako procesne neefektívny a nehospodárny.*“. Uvádzajú, že podpredsedníčka okresného súdu sa vo vyjadrení k sťažnosti na prietahy v konaní z 10. februára 2020 za prietahy v konaní ospravedlnila. Podpredseda okresného súdu na druhej strane pripúšťa, že napadnuté konanie bolo vedené dlhú dobu, napriek tomu považuje ich ústavnú sťažnosť za nedôvodnú.

13. Sťažovatelia zotrvali na názore, že žalobca podal žalobu účelovo a ako otec maloletej [REDAKOVANÉ] sa ako jej zákonný zástupca dopustil „*amorálneho a protiprávneho postupu vo vzťahu k porušeniu základného práva na starostlivosť o dieťa a práva dieťaťa na rodičovskú výchovu.*

... dospeli sme k názoru, že otec maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]... tým že zažaloval vlastnú maloletú dcéru o sumu 36.000,00 € sa dopustil protizákonného postupu, ktorý nemá oporu v zákonoch o rodine a v trestnom zákone. Podľa nášho názoru ak takýto návrh súd prvej inštancie v konaní pripustil aj tým spôsobil prietahy v konaní, ktorého účastníkom sa stala maloletá osoba, ktorá mala byť v súdnom konaní pre zjavnú kolíziu záujmov otca a maloletého dieťaťa v konaní zastúpená kolíznym opatrovníkom.“.

14. Ústavný súd so súhlasom účastníkov podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, keďže od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

15. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

16. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

18. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

19. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

20. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba

domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

21. Ústavný súd vo svojej judikatúre (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09) už uviedol, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov alebo práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa dohovoru, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovatelia na neho obrátili s návrhom, aby o ich veci rozhodol.

22. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľov.

V.

Posúdenie veci ústavným súdom

23. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmet napadnutého konania – úhrada nákladov vynaložených na opravy a úpravy nehnuteľností v celkovej sume 72 000 € – sa po právnej stránke nejaví ako zložitý. Ústavný súd v napadnutom konaní neidentifikoval faktický prvok zložitosti veci. Žalobca v žalobe navrhol, aby okresný súd nariadil znalecké dokazovanie na určenie hodnoty

vykonaných prác na špecifikovanej nehnuteľnosti. Predmetné znalecké dokazovanie sa však malo týkať ocenenia stavebných prác, preto v tejto okolnosti nemožno identifikovať relevantný prvok právnej alebo faktickej zložitosti veci. Napadnuté konanie trvá od 2. novembra 2012, okresný súd rozhodol procesným rozhodnutím, ktorým sa konanie končí. Predmetné uznesenie však v čase rozhodovania ústavného súdu nie je právoplatné, napadnuté konanie takto trvá takmer osem rokov.

24. Správanie sťažovateľov je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd z dostupných podkladov dospel k záveru, že správanie sťažovateľov ako žalovaných neprispelo relevantným spôsobom k doterajšej dĺžke napadnutého konania.

25. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotí, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, je postup okresného súdu. V rámci tohto kritéria poukazuje ústavný súd na to, že v napadnutom konaní okresný súd nariadil prvé pojednávanie 3. júna 2014, t. j. približne jeden rok a osem mesiacov po začatí konania. Následne pojednávania nariadené na 10. február 2017, 16. máj 2017 a 12. september 2017 odročil z dôvodu práceneschopnosti právneho zástupcu žalobcu. Pojednávanie nariadené na 14. november 2017 okresný súd odročil na neurčito, aby mohol rozhodnúť o návrhu žalobcu na zmenu žaloby. Vec tvoriacu predmet konania meritórne prejednával až na pojednávaní 11. septembra 2018, t. j. takmer šesť rokov po začatí konania.

26. Okresný súd v napadnutom konaní viackrát rozhodol procesne – uznesením zo 16. septembra 2014 rozhodol o čiastočnom zastavení konania v časti istiny vo výške 8 000 €. Uznesením z 29. októbra 2014 pripustil zmenu žaloby tak, že sťažovatelia ako žalovaní mali byť zaviazaní na zaplatenie špecifikovaných súm, a nie solidárne na celú uplatnenú sumu. Uznesením zo 14. novembra 2017 okresný súd pribral do konania žalovanú v 5. rade (maloletú dcéru žalobcu). Okresný súd vyzval žalobcu, aby špecifikoval, čoho sa domáha proti žalovanej v 5. rade.

27. Okresný súd napokon uznesením z 20. decembra 2019, t. j. po vyše siedmich rokoch od začatia konania, vyzval žalobcu, aby doplnil žalobu – opísaním rozhodných skutkových okolností – špecifikovaním rozsahu a druhu prác a úprav nehnuteľností tak, aby bolo možné určiť ich charakter, teda to, či išlo o nutnú opravu alebo úpravu, či išlo o bežnú záležitosť a údržbu alebo nie, a taktiež, aby určil čas, keď mali byť tieto opravy a úpravy vykonané, keďže podľa predložených účtovných dokladov niektoré stavebné opravy a úpravy mali byť vykonané v čase, keď žalobca už nebol spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností, resp. mali byť vykonané po podaní žaloby. Žalobca v lehote 20 dní žalobu náležitým spôsobom nedoplnil. Vzhľadom na svoj zdravotný stav a na plánovanú operáciu srdca žalobca požiadal o predĺženie lehoty o 60 dní na odstránenie väd žaloby. Okresný súd uznesením zo 17. februára 2020 žiadosť žalobcu o predĺženie lehoty zamietol, žalobu odmietol a rozhodol o náhrade trov konania. Proti tomuto uzneseniu podal žalobca odvolanie, zároveň doplnil žalobu v zmysle výzvy v uznesení z 20. decembra 2019. Vychádzajúc z právneho názoru, že v predmetnej veci neboli splnené podmienky pre autoremedúru, okresný súd vykonával úkony súdu prvej inštancie v odvolacom konaní na účely predloženia veci odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní.

28. Tento postup okresného súdu – v časovom rámci takmer ôsmich rokov – je nevyhnutné hodnotiť predovšetkým ako nesústredený a neefektívny, a teda taký, ktorý nie je ústavne akceptovateľný.

29. V prvom rade je potrebné poukázať na to, že okresný súd pri odročovaní pojednávaní (na žiadosť právneho zástupcu žalobcu) nepostupoval dôsledne podľa § 183 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov. Vychádzajúc zo žiadostí právneho zástupcu o odročenie jednotlivých pojednávaní, je zrejmé, že išlo o dlhotrvajúci nepriaznivý zdravotný stav, t. j. nešlo o náhly zdravotný problém bezprostredne pred pojednávaním. V druhom rade je potrebné poukázať na nesústredený a neefektívny postup okresného súdu v súvislosti s vyhodnotením náležitostí žaloby. Dôvodom na odmietnutie žaloby bolo nedostatočné skutkové vymedzenie predmetných opráv a úprav nehnuteľností – ich vecnej a časovej špecifikácie.

Tento nedostatok žaloby nemal základ v jednotlivých návrhoch na zmenu žaloby. Možno preto konštatovať, že táto vada žaloby bola daná od začiatku konania a nebola nijako ovplyvnená neskoršími dispozitívnymi úkonmi žalobcu. Zo súdneho spisu a z uznesenia o odmietnutí žaloby vyplýva, že okresný súd prvýkrát vyzval žalobcu na doplnenie skutkových tvrdení už na pojednávaní 3. júna 2014 (t. j. na prvom pojednávaní) a následne na pojednávaní 11. septembra 2018. Následne žalobcu vyzval na odstránenie väd žaloby aj uznesením z 20. decembra 2019. Odmietnutie žaloby po uplynutí siedmich rokov a štyroch mesiacov od začatia konania – z dôvodu, ktorý bol zrejmý v zásade od začatia napadnutého konania – je potrebné považovať za nesústreďený a neefektívny postup okresného súdu.

30. Obrana okresného súdu – že ústavná sťažnosť sťažovateľov je účelová – neobstojí. Samotná skutočnosť, že ústavná sťažnosť bola podaná po vydaní uznesenia okresného súdu o odmietnutí žaloby, nemôže viesť k záveru o nevyhovení ústavnej sťažnosti. V čase podania ústavnej sťažnosti napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené, teda stav právnej neistoty sťažovateľov stále trval.

31. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

VI.

Záver

VI.1 K bodom 1, 2, 3 výrokovej časti nálezu

32. Ústavný súd na základe vykonaného posúdenia (bod V tohto odôvodnenia) dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výrokovej časti tohto nálezu).

33. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

34. Ústavný súd, vychádzajúc z čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy, prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov. Vychádzal zo zistenia, že v čase rozhodovania ústavného súdu napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené. Okresný súd rozhodol procesným rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, v čase rozhodovania ústavného súdu realizoval úkony súdu prvej inštancie v odvolacom konaní. Úlohou okresného súdu bude tieto úkony realizovať bez zbytočných prietáhov a následne vec predložiť odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní.

35. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

36. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

37. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04). Ústavný súd vychádzal aj z toho, že prietahy súdu v konaní či jeho nečinnosť predstavujú iný zásah súdu proti základným ústavne zaručeným právam (slobodám). Pritom taký zásah sám nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci súdu a ako taký sa vymyká obvyklému, prieskumnému či inému konaniu. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na súdne konanie v primeranej lehote nemožno dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším prietahom (ústavným príkazom), ale už raz vzniknutý prietah odstrániť nemožno, možno len poskytnúť

za porušenie tohto práva primeranú finančnú náhradu podľa čl. 127 ods. 3 ústavy (porovnaj napr. I. ÚS 282/2019).

38. Sťažovatelia sa v ústavnej sťažnosti domáhali priznania primeraného finančného zadosťučinenia každému v sume 3 000 € z dôvodu celkovej dĺžky napadnutého konania. V dôsledku napadnutého konania vznikali u sťažovateľov pocity neistoty a zdravotné problémy aj z dôvodu, že sa konanie týkalo domu, v ktorom niektorí zo sťažovateľov trvalo bývajú.

39. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd prihliadol predovšetkým na celkovú dĺžku napadnutého konania, na neefektívny a nesústreďený postup okresného súdu v napadnutom konaní. Na uvedenom základe ústavný súd rozhodol, že sťažovateľom priznáva primerané finančné zadosťučinenie v požadovanej sume, t. j. každému zo sťažovateľov v sume po 3 000 €, ktoré im je okresný súd povinný zaplatiť v zmysle § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výrokovej časti tohto nálezu).

40. K námietke podpredsedu okresného súdu týkajúcej sa primeraného finančného zadosťučinenia je potrebné uviesť, že právo na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia je odlišným právom ako právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v zmysle čl. 127 ods. 3 ústavy nemá vplyv na zodpovednosť za škodu alebo inú ujmu v dôsledku nesprávneho úradného postupu (porovnaj čl. 127 ods. 4 ústavy). Z tohto dôvodu ústavný súd neakceptoval námietku podpredsedu okresného súdu, aby ústavný súd nepriznal sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie.

VI.2 K bodu 4 výrokovej časti nálezu

41. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

42. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

43. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľov vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

44. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Vzhľadom na skutočnosť, že vyjadrenie sťažovateľov z 30. septembra 2020 neobsahovalo žiadnu novú argumentáciu, ktorou by sťažovatelia podporili záver o ústavnej neudržateľnosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd náhradu trov konania za tento úkon sťažovateľom nepriznal.

45. Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku roka 2019 (§ 1 ods. 3 vyhlášky) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky vo výške 1 062 € (z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 177 € a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 10,62 €). Keďže išlo o spoločné úkony pri zastupovaní štyroch sťažovateľov, základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 % za každého sťažovateľa (§ 13 ods. 2 vyhlášky), čo sa rovná sume 88,50 €.

46. Sťažovatelia si uplatnili náhradu trov konania v sume 875,09 €. Výšku náhrady trov konania špecifikovali tak, že *„pozostávajú u každého zo sťažovateľov po dvoch úkonoch právnej pomoci - prevzatie veci a napísanie sťažnosti 1/6 výpočtového základu za rok 2019 t. j. $177,00 \text{ €} \times 2 = 354,00 \text{ €} \times 4 \text{ osoby} = 1416,00 \text{ €} - 50\% = 708,00 \text{ €}$ plus $2 \times$ paušálna suma náhrad po $10,62 \text{ €} = 21,24 \text{ €}$ spolu $729,24 \text{ €}$ plus $20\% \text{ DPH} = 145,85 \text{ €}$ celkom $875,09 \text{ €} / 729,24 + 145,85/$ “*. Vychádzajúc zo zistenia, že právny zástupca sťažovateľov je platcom dane z pridanej hodnoty (zistené z www.financnasprava.sk, pozn.),

ústavný súd dospel k záveru, že uplatnená suma náhrady trov konania nie je v rozpore s vyhláškou, preto ústavný súd priznal náhradu trov konania v uplatnenej výške, t. j. v sume 875,09 € (bod 4 výrokovej časti tohto nálezu).

47. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov v lehote uvedenej v bode 4 výrokovej časti tohto nálezu (§ 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

48. V zmysle § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tento nález nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov tohto konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu